

Όχι στο Εμφιαλωμένο, Επιστροφή στο Νερό της Βρύσης

Μανώλης Μαστοράκης*

Εδώ και δεκαετίες, μεγάλες επιχειρήσεις αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρονται από την τρέχουσα διεθνή πολιτικοοικονομική κατάσταση, προσπαθούν να εκμεταλλευτούν παγκόσμια τους υδατικούς πόρους και κατ' επέκταση τα δίκτυα ύδρευσης. Τα ετήσια κέρδη των εταιρειών ύδατος ανέρχονται στο **40% αυτών του πετρελαικού τόμεα**, ενώ είναι **υψηλότερα από αυτά του φαρμακευτικού** και η αγορά τους θα ξεπεράσει μελλοντικά αυτή της ενέργειας, των μεταλλευμάτων και των βασικών ειδών διατροφής.

Οι τέσσερις εταιρείες κολοσσοί που παρέχουν υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης σε περισσότερες από 150 χώρες είναι οι «Suez RWE», «Vivendi Environment» (μετεπίετα «Veolia»), «Thames Water» και «Wessex Water». Η «Veolia» δραστηριοποιείται σε 90 χώρες και η «Suez» σε 130, ενώ μαζί ελέγχουν πάνω από το 70% της αγοράς, γεγονός που τις καθιστά ένα ισχυρό ολιγοπώλιο.

Η πολιτική των ιδιωτικών εταιρειών δεν είναι η παροχή πόσιμου νερού μόνο μέσω δικτύων, αλλά και από την εμφιάλωση - μια δραστηριότητα με όχι εγγυημένη περιβαλλοντική προσέγγιση- προκειμένου να αναπτυχθούν παράλληλα θυγατρικές εταιρείες εμφιάλωσης. Το 2007 περίπου 90 δις. λίτρα εμφιαλωμένου νερού πουλήθηκαν ανά τον κόσμο, αποφέροντας κέρδη 22 δις. δολλαρίων.

Γίνεται, επομένως, αντιληπτό ότι οι ελληνικοί υδάτινοι πόροι υπό τον έλεγχο των ιδιωτών θα μπορούν να μεταπωλούνται διεθνώς στον μεγαλύτερο πλειοδότη, αδιαφορώντας για την επάρκεια στη χώρα μας.

Σήμερα, η ΕΥΔΑΠ παρέχει στους καταναλωτές άριστης ποιότητας φτηνό πόσιμο νερό τιμολογώντας μόλις 0,50€ το κυβικό μέτρο (1000 λίτρα). Η διαφορά τιμής εμφιαλωμένου νερού και νερού

ΕΥΔΑΠ είναι προφανής!

Αν τοποθετούσαμε δίπλα-δίπλα τα πλαστικά που καταναλώνουμε στην Ελλάδα κάθε χρόνο από το εμφιαλωμένο νερό, θα μπορούσαμε να «περιφράξουμε» δύο φορές σε όλο το μήκος τους τις ακτές της Μεσογείου (περίπου 40.000 χιλιόμετρα). Ακόμα όμως και αν τα μπουκάλια αυτά καταλήγουν σε χώρους ταφής απορριμμάτων δεν διαλύονται και παραμένουν εκεί για εκατοντάδες χρόνια!

Έχετε σκεφτεί πόσα πλαστικά μπουκάλια νερού χρησιμοποιούνται κάθε μέρα, ιδιαίτερα σε τουριστικές περιοχές και κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες; Πού καταλήγουν όλα αυτά τα μπουκάλια; Πολύ συχνά αυτά τα μπουκάλια καταλήγουν πεταμένα σε ρεματιές ή παραλίες και στη συνέχεια παρασύρονται στη θάλασσα.

Η καλύτερη λύση είναι να παίρνουμε μαζί μας από το σπίτι ένα παγούρι ή μπουκάλι με νερό στο σχολείο ή στην εκδρομή και να μην αγοράζουμε κάθε φορά ένα νέο μπουκάλι με εμφιαλωμένο νερό!

Ας δούμε όμως πως έγινε δημοφιλές το εμφιαλωμένο νερό

Η τάση αυτή άρχισε το 1976 με το γαλλικό αφρώδες νερό της Perrier. Μόλις στη δεκαετία του 1990 τα μπουκάλια νερού έχουν γίνει κοινά στην αγορά και έχουν γίνει ένα σύμβολο της δέσμευσής μας για τη φυσική κατάσταση και την ανησυχία μας για την υγεία μας.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι σήμερα η μεγαλύτερη αγορά για το εμφιαλωμένο νερό, ακολουθούμενη από το Μεξικό, την Κίνα και τη Βραζιλία.

✓ Τεράστια περιθώρια κέρδους. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, το νερό της βρύσης κοστίζει περίπου 0,03 λεπτά ανά λίτρο. Σε αντίθεση, το κόστος ενός εμφιαλωμένου μπουκαλιού νερό φτάνει περίπου τα 3\$ (περίπου ευρώ) ανά λίτρο και σχεδόν τα 4\$ (περίπου 3 ευρώ) σε ένα καλό εστιατόριο ή σε ένα νυχτερινό κέντρο διασκέδασης. Ακόμη και οι φθηνότερες μάρκες αποδίδουν πολύ μεγάλα περιθώρια

κέρδους, το οποίο μπορεί να φθάσει 280% στις πιο ακραίες περιπτώσεις.

✓ Διαφημιστικός παροξυσμός. Ο μέσος Αμερικανός πίνει 220 λίτρα εμφιαλωμένου νερού ανά έτος, και αν αυτό είναι πολύ, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις μεγάλες διαφημιστικές καμπάνιες. Μέσα από τη διαφήμιση, το εμφιαλωμένο νερό έχει γίνει ένα είδος πολυτελείας, αλλά το εμφιαλωμένο νερό δεν είναι και τόσο διαφορετικό από το νερό της βρύσης, παρά μόνο στη γεύση του, διότι φιλτράρεται, και αυτό περιέχει μία σημαντική ποσότητα μετάλλων.

✓ Περιβαλλοντικό κόστος. Η ψευδαίσθηση του «καλύτερου νερού» απαιτεί από εσάς να θυσιάσετε για αυτό τους ποταμούς και τα ρέματα, με τη ρύπανση που παράγεται από τα φορτηγά που το μεταφέρουν και την ενέργεια που απαιτούν, με τη ρύπανση των μη διασπώμενων πλαστικών τα οποία παράγονται και με τη διαχείριση των κέντρων ανακύκλωσης. Κάθε χρόνο χρησιμοποιούνται 1,5 εκατομμύρια τόνοι πλαστικού για να γίνουν τα μπουκάλια που απαιτούνται για το εμφιαλωμένο νερό. Δεδομένου ότι το πλαστικό προέρχεται από το πετρέλαιο, αυτό σημαίνει ότι κάθε χρόνο χρειάζονται 1,5 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου για την παραγωγή των φιαλών που περιέχουν νερό. Σε αυτό πρέπει να προστεθεί η ρύπανση που προκαλείται από την απελευθέρωση των τοξινών στο περιβάλλον.

✓ Παρουσία επιβλαβών προϊόντων για την υγεία. Τα εμφιαλωμένα νερά είναι ελλιπώς ελεγχόμενα, ενώ υπολογίζεται ότι πάνω από το ένα τρίτο από τις μάρκες που έχουν ελεγχθεί και δοκιμαστεί περιέχουν καρκινογόνες προσμείξεις, ή ουσίες που διαταράσσουν τη λειτουργία του σώματος, παρότι οι καταναλωτές πιστεύουν ότι το εμφιαλωμένο νερό είναι επωφελές από την άποψη της υγείας.

✓ Επιπτώσεις στα οικοσυστήματα. Εταιρείες όπως η Coca-Cola, η Nestle, η Pepsi, η Evian και η Φίτζι Water κερδίζουν δισεκατομμύρια δολάρια χάρη στο νερό. Με τον τρόπο αυτό, απειλούν ολόκληρα οικοσυστήματα, αντλώντας νερό από πηγές του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα που τροφοδοτούν τα ποτάμια, τα

πηγάδια και τα γύρω αγροκτήματα.

✓ Η δύναμη των πολυεθνικών. Όταν οι εταιρείες αποκτούν **αποκλειστικά δικαιώματα** για τη χρήση του νερού από μια πηγή, θέτουν σε κίνηση μια στρατιά από ερευνητές, σύμβουλους δημοσίων σχέσεων, δικηγόρους και λομπίστες για την προστασία της σύμβασης επιχειρώντας να εξολοθρεύσουν εξ αρχής κάθε τοπική αντίθεση στη γέννηση της.

Σε μια μικρή πόλη του Πακιστάν η Nestlé πήρε το δικαίωμα άντλησης νερού από την τοπική πηγή, εν συνεχεία το εμπλούτισε με μέταλλα και το πουλά ως το «Pure Life», η οποία είναι η μάρκα με τις καλύτερες πωλήσεις στον κόσμο. Παρόλο που παράγεται τοπικά, το «Pure Life» είναι συχνά πολύ ακριβό για την τοπική κοινωνία τόσο που δεν μπορούν να το αντέξουν οικονομικά.

Σε μέρη όπως στη Νιγηρία, όπου η Nestle διαθέτει επίσης μια εγκατάσταση εκμετάλλευσης, οι οικογένειες ξοδεύουν το **μισό μισθό** τους σε νερό και μόνο οι πλούσιοι μπορούν να αντέξουν οικονομικά το «Pure Life».

✓ Το φιλτράρισμα. Το πρόβλημα με το νερό της βρύσης είναι ότι περιέχει χλώριο που χρησιμοποιείται για να σκοτώσει τα βακτήρια. Αυτό δίνει στο νερό μια γεύση που πολλοί άνθρωποι δεν συμπαθούν. Είναι δυνατόν να απαλλαγούμε από τη μυρωδιά του χλωρίου με μια κανάτα με φίλτρο του τύπου «Brita». Για να παραταθεί η διάρκεια ζωής του φίλτρου όπως προσδιορίζεται από τον κατασκευαστή, η μόνη συνέπεια είναι ότι ο χρόνος φιλτραρίσματος θα είναι μεγαλύτερος.

✓ Ιδιο νερό. Εκτιμάται ότι το 25% του εμφιαλωμένου νερού προέρχεται από μια πηγή που τροφοδοτεί το νερό της βρύσης. Φυσικά, το εμφιαλωμένο νερό υποβάλλεται σε μια διαδικασία φιλτραρίσματος λιγότερο ή περισσότερο πολύπλοκη.

✓ Αποτελεί το νερό ένα ανθρώπινο δικαίωμα; Ο Peter Brabeck-Letmathe, ο πρώην διευθύνων σύμβουλος της Nestle, δήλωσε ότι η ιδέα ότι η πρόσβαση στο νερό θα πρέπει να θεωρείται ως ένα

παγκόσμιο ανθρώπινο δικαίωμα είναι «ακραία». Υποστήριξε την ιδιωτικοποίηση του 98,5% του νερού, και «επειδή οι άνθρωποι το βλέπουν ως δικαίωμα, αυτό σημαίνει ότι χάνουμε τεράστια ποσά» .

Το κίνημα λοιπόν θα πρέπει να απαιτήσει καταρχήν να έχει μια δημόσια υπηρεσία νερού όπως είναι η ΕΥΔΑΠ και η ΕΥΑΘ **σήμερα, όχι στο μέλλον**, προφανώς χωρίς της παθογένειες και ίσως με ένα **άλλο μοντέλο διοίκησης και διαχείρισης**.

Κυρίως όμως, θα πρέπει να επιβάλει τους δημόσιους κρουνούς σε κάθε πλατεία και κάθε γειτονιά με μια καμπάνια αλλά και με παρεμβάσεις στους δήμους και στις εταιρείες, όπου θα αναδεικνύει όλα τα παραπάνω ζητήματα καθώς και την αναγκαιότητα της κοινωνίας να επιστρέψει στο νερό βρύσης παράλληλα με την καθολική προσβασιμότητα στον πόρο.

*Μέλος της Γραμματείας του ΣΕΚΕΣ- ΕΥΔΑΠ (Συμμετοχικό Ενωτικό Κίνημα Εργαζομένων & Συνταξιούχων για Δημόσια ΕΥΔΑΠ στην υπηρεσία της κοινωνίας). Εισήγηση στο φεστιβάλ των κοινών – 6-7-8 Οκτώβρη 2017 στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα.